

dpb DIVADLO
PETRA
BEZRUČE

hypermarket
pXBERwsket

hypermarket

„Klimáčkův humor je vtipný, což je nevídané. Jeho zápletky jsou absurdní a pravdivé. Jako zenové kóány. Černé je bílé. Nebo černé, což je zajímavé. Nebo jiné, podle toho, na co přijde. Je lékař. Jako Čechov. Nebo Mengele.“
(Janusz Klimsza)

autor **viliam klimáček** / překlad **viliam klimáček, ilona smejkalová** /
režie **janusz klimsza** / dramaturgie **ilona smejkalová** /
výprava **janusz klimsza** /
osoby a obsazení – **anna zdena przebindowá, karin markéta haroková,**
ian přemysl bureš, eva tereza vilišová, petr norbert lichý /
moravská premiéra 19. ledna 2007

Nejveselejší katastrofista Viliam Klimáček

„Narodil jsem se v době, kdy se dalo nakupovat jenom v prodejnách Zdroj, ananas býval až na Vánoce a kiwi existovalo jen v předstávách třídních nepřátel. **Socialistický surrealismus jsem přežil** i proto, že jsem založil divadlo a utíkal z reality.“ (V. K. 2006)

Viliam Klimáček se narodil 14. září 1958 v Trenčíně, v rodině technika a účetní.

„Dětství jsem prožil ve Staré Turé – v městečku, které právě přestalo být vesnicí. Ve středu tekla potok a okolo stály staré domy se zahradami. **Bydlel jsem v paneláku**, ve kterém byl první osobní výtah ve Staré Turé. Využívali jsme ho na různé honičky a zasekávali v něm cizí lidi, kteří nám za to strašně nadávali. V tom paneláku jsem žil do svých osmnácti let.“ (V. K. 2002)

V Turé nastoupil na základní školu, poté navštěvoval gymnázium v Myjavě.

„Na základní škole jsem se cítil dost špatně. Byl jsem tlustý nešikovný chlapec, který měl jediné (ne)štěstí, že v učení dost vynikal nad svými spolužáky a oni mu to dávali patřičně vyžrat. Strašně jsem tím trpěl. Na myjavském gymnáziu se mé sebevědomí srovnalo. Byl jsem ve společnosti tolerantních lidí a začalo se mi dařit psaní prvních básní. **Stal se ze mě třídní showman**, který to dopracoval až na dvojku z chování.“ (V. K. 2002)

Po maturitě odešel studovat Lékařskou fakultu UK v Bratislavě.

„Byla to nejdůležitější věc, jakou jsem do té doby udělal. Bratislava pro mne byla tajemným oceánem a ta fascinace trvá dodnes. Po druhém semestru jsme založili partu CMUK, čili Club mediků užívajících krás. **Já jsem byl ideolog**, měli jsme i pokladníka a vývrtkáře. Hlavním účelem tohoto spolku bylo společenské pití a seznamování se se spolužačkami. Můj kolega z medicíny Andrej Zachar mě tehdy představil svému příteli Ivanu Mizerovi, se kterým jsme později založili divadlo GUnaGU.“ (V. K. 2002)

Pracoval jako chirurg a anesteziolog.

„V osmnácti jsem byl absolutně bezradný a dodnes jsem velmi vděčný rodičům, že mě nasměrovali na medicínu. Bohužel,

tragicky jsem je zklamal. Dnešním mladým lidem závidím jasnost jejich názorů... **Medicínu jsem začal studovat s až maniakálním zájmem**, ale nebyl to ani tak zájem o medicínu, spíš o poznání jako takové. Sedmileté praxe v nemocnici také nelituji, ale moc jsem z ní nevytěžil. Mám sice napsaný lékařský seriál ve stylu Twin Peaks a jednu hru z prostředí lékařských pokojů, dosud jsem je však nerealizoval. Kousek špitálu se objevuje i v mém románu »Nada má čas«.“ (V. K. 2002)

Po devíti letech lékařské praxe nadobro zanechal.

„Kdybych od začátku studoval dramaturgii, anebo na filozofické fakultě nějaký jazyk, tak za sociku jsem nástěnkář, dělám kroniku, a teď jsem dávno v nějaké reklamce. To, že jsem se k tomu dostal přes medicínu, mě ochránilo před prvním znechucením, rozhýbal jsem se, rozhlídnul, bylo mi 35 a až tehdy jsem věděl, co chci dělat. Neberu nikomu génia mladosti, někteří lidé udělají úžasné věci s tím, že je jim osmnáct, já jsem přesně opačný případ, **všechno mi strašně dlouho trvá**, než se rozhodnu, že to mám dělat. Ale potom to už dělám pořád.“ (V. K. 2005)

Je ženatý, má dvě děti a žije v Bratislavě.

„Žiju tu už dvacet let, a třebas je mé první okouzlení zákonitě pryč, stále mě ovlivňuje její genius loci. **Bratislava je i jediné místo na Slovensku, kde dokážu žít**. Chodím na kávu do „Ruže“, dopoledne píšu, po obědě zkouším a večer hraju. **Když mi zůstane trocha času, snažím se být se svým synem**. Jsem introvert, který si z náhodných městských setkání vždycky nasbírá pár detailů do svých textů. Nepíšu ovšem žádné „true stories“, spíš příběhy, které sice obsahují zlomky reality, ale jsou víc o tom, co jsem nikdy nezažil.“ (V. K. 2002)

Od roku 1985 působí jako umělecký šéf alternativního, autorského divadla GUnaGU, pro které píše, režiruje a kde příležitostně také hraje.

„V roce 1982 jsem byl na vojně ve Zvolenu a Ivan Mizera v Mikuláši. Setkávali jsme se na půl cesty v Ružomberku a Ivan navrhl, že bychom mohli udělat nějaké divadlo. Měla to být parafráze na Vest Pocket Revue od Voskovce a Wericha, s dnešním obsahem a písničkami. A tak **vzniklo představení, které si nekladlo vyšší cíle, než aby se jeho autoři výborně zabavili** a přežili reálný socialismus roku 1985. Začali jsme však vyhrávat různé studentské přehlídky a exhibování se nám

zalíbilo. Zkusili jsme druhou hru, třetí, a už to šlo... Když jsme dělali Vestpoketku, přemýšleli jsme, že si dáme pseudonymy jako Voskovec s Werichem, kteří jednou použili rodná jména svých manželek. My jsme to ovšem v roce 1985 nemohli udělat z jednoduchého důvodu – jmenovali bychom se Beneš a Kafka. Zakázaný prozaik a buržoazní prezident – tím bychom si v tehdejší Československu moc nepomohli.“ (V. K. 2002)

Velmi často dostává otázky, co to vlastně „GUnaGU“ znamená.

„Tenkrát jsme seděli ve vinárně „U tetušky“, která se nacházela ve sklepě domu naproti starému rozhlasu, kde je dnes jen prázdné zbourání. Už jsme měli hru napsanou a potřebovali jsme divadlu vymyslet název. Čím víc jsme vymýšleli, tím víc jsme pili, a ráno se z papíru dala vyluštit jen nejasná slova jako gumagu či gunagu. Až později jsme k tomu přidávali různé výklady. Například parafrázi na Hvězdoslava: „gu národu, gu řudu“. Druhý výklad byl – „guľa na gulťu“ („kule na kultou“, pozn. překl.). **Představ si karetní kuli v závorce a nad ní druhou kuli jako mocninu.** Připadalo nám to jako pěkný vizuální vtíp. Vždyť spoluzakladatelem byl matematik, který je dnes univerzitním profesorem v Kanadě.“ (V. K. 2002)

Jako dramatické postavy se mu prý nejlépe vytvářejí ironické ženy a skeptičtí muži.

„Ze svých postav mám nejraději ženy. Ve starých dramatech dominovala postava krále, velmože, prince, který viděl zradu na vlastním dvoře, cizoložství matky a potom nad tím hloubal s lebkou. V Shakespearově době to byla i politická realita. Já dnes ovšem nevidím jediný důvod, proč bych měl zpracovávat příběhy z parlamentu a boj šedých eminencí o moc. **Ti „velcí“ jedinci mě vůbec nezajímají.** Spíše se zaobírám důsledky jejich činů pro nás, malé lidi.“ (V. K. 2002)

Je šestinásobným držitelem prestižní Ceny Alfréda Radoka za nejlepší českou a slovenskou hru. Nejnověji získal v loňském roce 1. místo v soutěži o tuto cenu za hru Kto sa bojí Beatles.

„Manželka, která stále luxuje. Kamarád, kterému se svět zmenšuje před očima. Podnájemnice, která svými senzibilními schopnostmi spouští na dálku všechny elektronické spotřebiče. Tohle je Emilův svět. Tak, jak se jeho život prolíná s životy jiných lidí, prochází bytem každý, na koho Emil právě myslí. Emil, ač držitel modré knížky, pracuje v Ústavu vojenské historie a **nejvíc si rozumí se svým papouškem Felixem.** Felix zná dějiny, mluví latinsky, byl by schopen složit i maturitu, ale také rád zpívá písničky od Beatles. Svými schopnostmi zprostředkuje Emilovi možnost stát se populární hvězdou zábavného pořadu **Vaříme s dějinami,** sám se však natáčení nedočká. **Kdo nakonec skončí na psychiatrii?** Kdo a proč se bojí Beatles?“ (V. K. 2005)

Rád provokuje, kdysi na jevišti dokonce uváděl loutkové porno, nevyhýbá se ani politickým tématům.

„K provokacím mě přivádějí nebo navádějí mí spoluobčané, například jejich volební preference... Jako mnoho dalších lidí jsem se cítil být ve své zemi ohrožený a dokonce vyháněný. Dávalo se nám najevo, že jestli se nám to tady nelíbí, můžeme jít. **Jenže já jsem nechtěl emigrovat jen proto, že se pár idiotů prohlásilo za ty „naozaj pravé“** Slováky. Tak jsem o tom psal

a mluvil alespoň na divadle. Opravdu jsem cítil atmosféru blížící se občanské války, Jugoslávie nebyla až tak daleko.

Ty časy jsou snad pryč a já už jsem se z toho trochu vypsál. Už nejsem tak útočný jako můj milovaný Thomas Bernhard, který do smrti nenáviděl měšťáckou společnost a dával jí to pořádně najevo.“ (V. K. 2004)

V jeho textech je v pozadí dokonce cítit až jakási katastrofa!

„Karel Král, šéfredaktor časopisu „Svět a divadlo“, řekl, že **jsem nejveselejší katastrofista**, jakého zná. Vždycky mě svádělo předpovídat v tom, co jsem psal, negativní vývoj. Až jsem se z toho vypsál a jdu dál. Dneska mě zajímá i docela obyčejné téma – například nakupování. To je námět hry Hypermarket... Zajímá mě ten úžasný svět nákupů, nekonečných možností a nabídek. Sám si tam připadám jako Alenka v říši divů a fascinuje mě, že lidé chodí do různých megastorů, luxusních obchodů, mezi kožichy, potraviny či holandské pralinky dokonce relaxovat.“ (V. K. 2004)

Pokud máte rádi černý humor, absurdní motivy, bizarnosti a demytizace, Klimáček je ten pravý.

„Psát o spokojených, najedených a vyrovnaných lidech je otrava a též i sci-fi. Takových mnoho není. **Nejlepším tématem pro drama jsou rozervaní jedinci a krizové stavy**. Bohužel, doba nabízí víc chaosu než harmonie, takže materiálu mám dost.“ (V. K. 2006)

Torza dialogů, která si poznamenává do malých sešitků, následně rozepisuje na počítači.

„Poslední hra, kterou jsem napsal kompletně rukou, byla „Čechov-boxer“. Na konci druhého tisíciletí to byla má tečka za černým perem Parker. V běžném pracovním dni píšu od devíti do jedné, potom se naobědvám a to je mozková smrt. Přijdou děti, začne chaos, a můžu dělat maximálně nějaké korektury. Vzniká rodinné bublání, ze kterého večer unikám do divadla. Když se v deset večer vrátím domů, dokážu už jen číst. Přes víkendy neudělám vůbec nic, neboť rodinné bublání mě většinou vylije ven se synem na brusle. **Většinu věcí napíšu přes prázdniny, anebo když odejdu do samoty** Domu spisovatelů, na který nedám dopustit. Když už musím platit do Literárního fondu ta nehorázná dvě procenta z každého honoráře, chci ho i využívat.“ (V. K. 2002)

Pozitivní Klimáčekův vztah k popkultuře a zejména ke komiksu se projevil nejen v kultovním komiksovém projektu „Roger Krowiak“, jehož byl spoluautorem, ale i ve stejnojmenné hře Komiks.

„Manga je japonský komiks, který vznikl z tisícileté tradice japonské kaligrafie. Za psychickou hrozbu dneška považují jeho filmovou podobu, takzvané anime. U těchto anime je rychlé střídání barev a obrazů schopno vyvolat epileptický záchvat diváků. I do vaší země už přišel Ash a jeho elektronický přítel Pikaču. Armáda šklebících se pokémonů požívá i vaše děti! Jak říká Homer Simpson z úplně jiného komiksu, **pokémoni jsou japonská pomsta za Hirošimu!**“ (V. K., „Komiks“, 2002)

Viliam Klimáček je zkrátka velmi činorodý umělec. Ale není méně někdy více? Nesouvisí tato „grafomanie“ s klasickou potřebou neustále se „vypisovat“?

„Musím se bránit termínu grafomanie. Na Slovensku se vytvořil jakýsi falešný vztah k profesionalitě. Když něco děláte naplno, jste jaksi podezřelý. A nejen v psaní, v čemkoliv. I v podnikání. Ale trochu souhlasím, že psaní literatury je tak trochu diagnóza. Zejména, když se jí chcete živit, jako já. Je to jako s tím vtipem o Einsteinovi – když teorii relativity přednášel potřetí na univerzitě, teprve tehdy ji pochopil. **Možná se ve svých knihách stále jen chci dozvědět, kdo je to ten V. K.**, a čím jsem osobnější, tím univerzálnější. Tedy, chtěl bych být.“ (V. K. 2005)

nejlepší „produkty“

Mária Sabína (hra pro bubny a šicí stroj, 1994, 1. cena Nadace Alfréda Radoka) V podivném bezčase, v bývalém horském sanatoriu Jerzy, žijí Matka a její dvě dcery. Siamská dvojčata Mária a Sabína chtějí poznat lásku, jenomže v prostředí kosodřeviny, kde se léčebna nachází, se vyskytují poněkud výlučné mužské typy (pašerák Jacek, jejich otčím Doktor, hostinský Mojše a Žandár), a tak to dívky nemají příliš lehké. Hravý, až surrealisticky snový příběh s množstvím vtipných a smyslných obrazů je protkán dvojsmyslnými slovními obraty a konfrontací několika jazyků. Premiéru měl v pražském DISKu, DPB jej v režii Petra Maňala a Pavla Cisoovského uvedlo v předminulé sezóně.

Gotika (skrytý půvab Slovanů, 1995, 2. cena Nadace Alfréda Radoka) Bratislavou se toulá houmlésák, který se prohlašuje za Jima Morrisona. Živí se hraním jeho písní a věštěním z dámských kalhotek. Na Slavíně vstane z hrobu dávno mrtvý ruský plukovník a roku 2003 se vyděšený ptá Bratislavanů: „Povězte mi, co je tohle za město?“ Jeden z nejtemnějších Klimáčekových textů, prvky černé komedie se v něm střídají s pasážemi cool dialogů, jemnost s násilím, a víc než o lásce mluví bloudící postavy o sexu. Zkažení lidé, zkažená doba, zkažená láska. Příběh o morálním chaosu, nevěrách, incestu i cynismu.

Eva Tatlin (1997, 2. cena Nadace Alfréda Radoka) Na palubě vzducholodi „Krasnaja burja“, někdy v letech 1919–22, cestují Eva Tatlin a komisař Vergenfeld, pracovníci revolučního Agitpropu, aby mohli provádět svoji vzdušnou propagandu – promítají rolníkům na oblaka filmy a hesla revoluce. Druhé dějství nás naopak přeneso do současnosti, třetí má podobu „operu budoucnosti“, v níž vystupují postavy jako „Muž prvočíslo“, „Žena vzducholod“, „Hřeben“... Ironická parafráze futuristických her, uvedená citátem Alexeje Tolstého: „Všichni se zbláznili.“

Čechov-boxer (2000, 2. cena Nadace Alfréda Radoka) A. P. Čechov se vrací na svoji usedlost po totálním fiasku premiéry hry Racek. Ráno se vzbudí a zjistí, že se přeměnil – na boxera. A od té chvíle kolem sebe bije a zraňuje, začíná psát pro Carskou televizi sitcomy. Ve hře navíc vystupují nejvýznamnější lékaři z Čechovových her, Astrov, Čebutykin, Lvov, zmiňuje se i jméno Dorna z Racka. Klimáček umně operuje s fakty z dramatikova života a pečlivě všechny odkazy zvědavému divákovi předkládá. Část třetího dějství tvoří sitcom „Tři sestry“, ke hře je připojen i „cimrmanovský“ text, ve kterém se dramatikovi přičítá i autorství v pojmenování nového televizního žánru: „nůžno sídět v komnatě“ (je třeba sedět v pokoji) – odtud tedy sídkom – způsobila to prý úsporná opatření Carské televize, kvůli kterým se všechny scény točily v jednom interiéru.

Rozkvetly sekery (2001, Cena Drámy 2000, Martin) Osm setkání v panelákovém bytě během jednoho roku. Nezaměstnaný otec, bývalý učitel hry na akordeon, naletí firmě slibující snadný výdělek; matka, zpestřující si stereotyp manželství s mladým stánkařem Ivem, jenž k nim dochází na hodiny akordeonu; syn-maturant, nejprve ekologický aktivista, pak sprejer, posléze přemrštěný křesťan, pak rasista...; mentálně retardovaná dcera. Černá komedie, pokoušející se reflektovat slovenskou společnost na přelomu tisíciletí.

Lara (2001) Jakási drobná návaznost na Martina Crimpa aneb „Pokusy o její život“ po slovensku. V asociativním sledu scén se odehrává příběh virtuální hrdinky Lary, komentovaný jak jinými postavami, tak textem promítaným na obrazovku. Hra coby hypertextový odkaz na webové stránce. Scéna z tohoto kusu, kdy šéfová vyhazuje prodavačku za to, že přistihla známou osobnost při krádeži mýdla, se stala jednou z inspirací pro vznik hry Hypermarket.

Historky z fastfoodu (The Best of The Death, 2004, nominace na cenu Nadace Alfréda Radoka) Anorektická modelka, jejíž tělo přijímá energii pomocí fotosyntézy. Homeless, prodávající instantní polévky. Prodavačka, mající psa, jenž trpí psychickou poruchou a bere antidepressiva. Dvojice homosexuálů, kteří milují řecký jogurt a počítačovou hru s názvem „Virtuální džihád“... Spolu s dalšími podivnými postavkami se scházejí v nejmenovaném fastfoodu a vyprávějí si své historky. Pokus o tak trochu něžné „coolness“, postmoderní absurdní příběh, premiérován v Národním divadle moravskoslezském v roce 2005 v režii Janusze Klimszy jako „Povídky z fastfoodu“.

Další hry – výběr Bigbít (hra s beatem o bití i bytí, 1990) / Nuda na pláži (malá krutohra, 1993, 2. cena Nadace Alfréda Radoka) / Smrtičky a vražděníčka (biologie, 1994) / Jawa nostalgická (smutná vzpomínka na to nejlepší z ČSSR z období let 1969–1989, 1997) / Argentina (1997, nominace na cenu Nadace A. Radoka) / Dáma s kolibříkem (1999, nominace na cenu Nadace A. Radoka) / Hypermarket (2002, 2. cena Nadace Alfréda Radoka, česká premiéra ND 2004) / Komiks (2002) / Staré lásky (2003, 1. cena Drámy 2003, Bratislava) / Kdo se bojí Beatles (2005, 1. cena Nadace A. Radoka)

Próza Dalekohledání (1991, povídka) / Noha k noze (1996, pohádka) / Panic v podzemí (1997, román) / Váňa Krutov (1999, román) / Naďa má čas (2002, román)

Poezie Až po uši (1988) / Zdravotní knížka pro vojáky základní služby (1991) / Karamelky (1992)

Hypermarket aneb „Den, kdy jste nebyli nakupovat, považujte za ztracený“

Tragikomický příběh nešťastníků bloudících atraktivní džunglí hypermarketového světa. Hypermarket. Pět postav. Pět příběhů. Možná se odehrávají právě ve vašem hypermarketu...

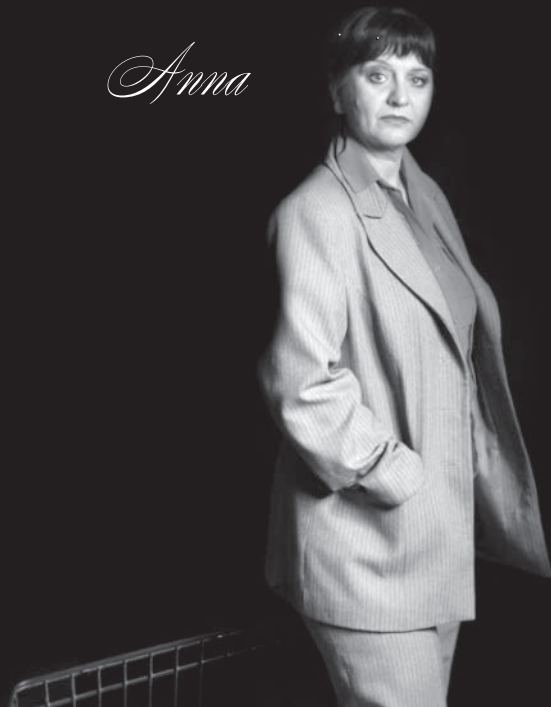
„Chodím do hypermarketu nakupovat a vyhovuje mi jeho nonstop otevírací doba. Pro mě jako dramatika je to skvělé místo, kde se náhodně střetává velmi mnoho lidských osudů a příběhů, a právě toto mě pozitivně inspirovalo k napsání Hypermarketu. Takže, já nejsem žádný kazatel, který by existenci hypermarketů odsuzoval, právě naopak, přivítal jsem je. Ale zároveň si uvědomuji, že jsou nejen místem velké nabídky a rychlé dostupnosti zboží, ale pro mnohé se stávají i místem trávení volného času a někteří tam chodí odpočívat, procházet se, poslouchat hudbu. Jistým lidem nahrazují přírodu, a to, že někdo si už ani nevyrazí do parku, ale mezi věci, se pro mě stalo též jedním z motivů hry.“ (V. K. 2005)

Anna – „recitátorka“ reklam v obchodním domě. Karin – neúspěšná herečka. Ian – manažer. Eva – prostitutka. Petr – bývalý estébák. Smutní klauni, snažící se zběsile naplnit scénář lidských příběhů, se jednoho dne potkají v hypermarketu. Někteří tu pracují, někteří nakupují, někteří provokují.

Každý z nich urazí strmou dráhu – čím hlubšího dna dosáhne, tím výše se vymrští. A naopak! Čím bezpečnější dráhu zvolí, tím jistější si může být svým následným propadem. Estébácký donašeč, na začátku společenský i politický outsider, je s touto rychlou dobou, kde včerejšek jako by ani neexistoval, nadmíru spokojen. Zdá se mu totiž, že zase přichází jeho chvíle. Je z něj zaměstnanec hypermarketové bezpečnostní služby a hlad po fyzlování mu zůstal i po letech. Kdysi úspěšná recitátorka, nyní hlasatelka v hypermarketu je naopak, jak se nám může zdát, navzdory slavné minulosti zcela bez perspektivy. A nejen proto, že je nevyléčitelně nemocná... Kupodivu má ale i ona v téhle podivné době šanci urvat si své místo na slunci. Alespoň na pár minut, než ji spláchne další vlna!

Ani ostatní postavy nemají nic jistého. Možná jen tento jediný okamžik. Mladá znuděná prodavačka, provokativně kouřící své jointy, se nečekaně dočká rychlé společenské degradace. Šéf, úspěšný manažer, ji vyhodí. Jeho vztek a agrese mají své

Anna

pozadí, stejně tak jako její počáteční provokace. Oba se znovu potkají, ona se přes „kariéru“ dálniční prostitutky stane hvězdou, on bude jejím manažerem. Doma na něj čeká žena, druhořadá herečka, donekonečna dabující stupidní telenovely. I ona však chce využít svoji poslední šanci...

Ironie Klimáčkova propletence neúprosně míří do řad těch krásných lidí, co zajišťují chod světa neomezených možností, i těch, pro které den, kdy nebyli nakupovat, patří mezi ztracené. K máni je vše, tedy až na to důležité, co v nablýskaném megasvětě nakupování a odpočinku ulpívá mezi prsty. Nakonec se za leskem může skrývat i nečekaná krutost života...

„Sám jsem se jednou přistihl, že uvažuji, co si do toho megastoru, kam jsem se chystal vyrazit, obleču. Bezděčně jsem si vzal svoje celkem slušné oblečení, které málokdy nosím i do divadla, jako do kostela nebo do chrámu. Objevují se v těch hypermarketech krásní lidé, já netvrdím, že jsou a musejí být spokojeni, určitě mají své problémy, ale nejsou na nich vidět. Na pohled jsou krásní a nějakým způsobem klidní, vyrovnaní, když tak brouzdají labyrintem regálů. A to mě zajímá: **Co je za tím.**“ (V. K. 2004)

Váňa Krutov

„Váňa Krutov je slovenský orwellovský román, velmi černá groteska z mečiarovských let. **Mám jednu vlastnost, že nezapomínám.** Tehdejší vláda nás téměř izolovala od Evropy a není špatné dávat si pozor na každou další vládu. Tohle dnešní spotřební Slovensko tu nemusí být ‚nafurt‘...!“ (V. K. 2005)

■ Na Den milosrdenství přicházejí do cizích rodin vězni. Alespoň na chvíli pocítit teplo domovů. K vlastním je nepustí, Správa nápravných zařízení nebude riskovat vraždy kvůli nevěře, ale k cizím se jít může.

■ Protože jednou za rok chce každý vykonat skutek. A tak i neznámí lidé rádi pozvou vězně na oběd, vždyť zanedlouho budou Vánoce.

■ Stařenka se už od rána vrtí v kuchyni, potichoučku zpívá písně Melánie Olláryové a vidličkou opečovává sekanou.

■ Uvnitř se jako perla v ústřici peče vajíčko.

■ Chceš pařížský rohlíček, kocourku? – zeptá se manžela, který si okouzleně listuje starými ročníky Světa socialismu.

■ Třískání dveří z kavárny pod bytem se nese až do kuchyně.

■ B-B puding! Znaješ ty B-B pudinga? – doléhá sochařův hlas.

■ Už jsi je zdobila? – studuje rozněžnělý děda reportáž z výstavby plynovodu Orenburg.

■ Co se jen s četou navyváděli v rouře! Jednomu jednou přivařili kolo. Ach, čertovské mládí.

■ Dnes jsi na mě velmi milá, – dodá s obavami.

■ A můžeš i vylízt mixér! – zazní z kuchyně.

■ Mixér? – vyjekne starý pán, – ty ode mě něco chceš, Margito!

■ Ale coby, – zatáhne bábi závěsy, – je Den milosrdenství.

■ Přímo pod okny kvílí skupina postindustriálního folklóru na plastické dudy.

■ Budeme zase rozdávat staré šaty? Anebo keksy jako minule? – ovívá se děda Světem.

■ Přejde... návštěva, – vyhrkne jeho žena a opře se zády o příborník, – z vězení.

■ Zločince do bytu?! Ty ses zbláznila! – vyskočí manžel.

■ Belešovi měli minule vraha! Nádherně zpíval lidové písně! – brání se babka, – a tohle je jen zbloudilá dívka. Pašovala uran.

■ Uran! – zaúpí staroušek, – jadernou vražedkyni do bytu?!

■ Zacinká zvonek, hádka ustane.

■ Nejsme doma, nejsme doma! – syčí děda.

■ Vždyť jsem jim volala, – vytrhne se paní, – jsi jako malý Jarda. Dvě hodiny to vydržíš. A ne, že budeš nafouklý! Bud milý! Aspoň jednou za rok!

■ Není kam utéct, a tak se rezignovaný děda posadí do křes-

la s pokusem o výraz moudrého stáří. Jeho nastupující senilitu si ještě nikdo nechce plést s laskavostí.

■ Ale přejde pár let, a bývalý člen Lidových milicí a radikální důchodce s (bohužel) volebním právem se transformuje do neškodného, bělovousého dědečka, zbožňovaného vnoučaty.

■ Vejdou bachař, blondýnka v mundúru a rozzářená babka.

■ Dáte si čajíček? – švitoří hospodyňka a děda-sfinga si odkašle na pozdrav.

■ Já bych teda pro cigarety, můžu? – ošívá se bachař, – neblbni, Lucie, máš to za pár, tak si to nepokaž.

■ Bižutérii necháme? – zachrastí klíčky.

■ Proboha, ne! – pípne babička a chromovaná pouta jsou dole.

■ Bachař odejde na pivo, i pouliční dudáci ztichnou.

■ Těhotné ticho hrozí výbuchem.

■ Děda cítí, že by měl přednést svěží bonmot, už se nevydrží koukat na velké bílé číslo na zádech návštěvy a zalije ho rozpustilost – to je telefonní? – třese se smíchy.

■ Manželka ho anihiluje pohledem, – čemu se věnujete, slečno Lucie?

■ Šiju kapsy na uniformách, – zívne blondýnka, – něco teplého by nebylo?

■ Já taky velmi ráda šiji. Vezmi si tu vestu! – zavelí babka.

■ Děda se odšourá ke skříní.

■ Ze zbytků! – září autorka, – já nic nevyhodím!

■ Lucie se válí smějíc se na podlaze. Vesta hýřící veselými

barvami příkře kontrastuje s ponurým pohledem hostitele. Hostitelka si připomene Den milosrdenství a neurazí se.

■ Na Venturské zakvílí folklór apokalypsy. Postindustriální pastýři.

■ Sbíráám starou muziku, – vyhrkne stařeček, – Orchester Braňo Hronca, Offermana, Gondolánovce...

■ Někdy bych to vyhodila, – vzteká se babka, – jdu nakrájet sekanou!

■ Z kouřících plátků mrkne žlutkové oko boha teplých večerí.

■ On i vyřezával! – nese se z kuchyně, – a teď lepší ze sirek.

■ Starou Bratislavu, chcete? – dědeček odhrne závěs.

■ Na dvou stolech, přiřazených k sobě, se tyčí sirkové město.

■ Tady stával pomník Klementa Gottwalda, tady Milicionář na kladivu... – referuje.

■ Maličká sirková náměstí skrývají moduritové sošky Mužů Zapomenutí.

■ Eiffelovka? – nevěřicně ukáže Lucie.

■ Bez věže nebudeme světoví! Ani bez orloje! – zatne děda pěstičku.

■ Na to se vám každé vysere, otče, – klesne děvče do fotelu, – všichni můj známý vodešli. I já jednou vodejdu. Tohle město se propadá jak Benátky.

■ Tmu venku zahustí dým pokaždé, když se v Depresu otevrou dveře.

■ Svalosil! Condurango! – nese se z kavárny.

- Lucie si sedne starouškovi na kolena. Políbí ho na tvář.
- Obkročí ta kolínka, tenká jako sirky, a pohladí šedořídke vlásky, – potřebuju peníze, otče... určitě máš.
- Nerozumím, zlato... – zalesknou se dědovi slzy.
- Peníze! – položí si Lucie jeho dlaně na prsa, – rychle si něco přej, nebo zlatá rybka zmizne.
- Děda ani nemukne, drží.
- Pyré jako od maminky, – vchází babička s porcelánovou miskou.
- Když dozněl pád rozbíjejícího se nádobí a když se dalo spolehlivě určit, co jsou střepy, co pyré a co sekaná, leželi starouškové svázaní šňůrou na prádlo.
- Kde to máte?! – zuří Lucie, – dám vám pět vteřin, abyste vytáhli pokladničku!

- My nic nemáme, zlato... – rozpláče se babka.
- Ten váš prasák mě vohmatával, – zatřepe krabičkou sirek.
- Tak se dívejte, – škrtně.
- Bratislavu ne! – vykřikne starý pán, ale hořlavá dřívka paláců vzplanou, hoří Hradní vrch, hoří most přes Dunaj a Dunaj samotný, hoří Martinský dóm, hoří Gottwald, hoří Milicionář, lačné jazyky olizují parky z dřivek, sirkové stromečky i dřevěné psy, zdvíhající sirkové nožky, nemohouce tím nijak uhasit mlaskající oheň.
- Lucie otvírá okno, přidrží se římsy, vždyť je to jen první poschodí, – tak pá!
- Dopadne na všechny čtyři jako kočka, přímo před dveře Depresa. Ihned se otočí a upaluje do tmy, pryč.

(Ukázka z románu, překlad I. Smejkalová. Apokalyptická absurdní sci-fi vize z prostředí Bratislavy, vinoucí se okolo příběhu tajemného ukrajinského tatéra Váni Krutova. Její divadelní ekvivalent uváděl Klimáček v GUnaGU jako melancholickou fresku „Pressburger blut“.)

Viliam

Karin

Malá ukázka slangu hypermarketových manažerů...

Barvový mix – použití kontrastních barev k vytvoření poutavé instalace / **Bokovka** – obměna již zavedeného zboží / **Den nejlepšího jídla** – den, kdy jsou v místních novinách inzerovány reklamy na potraviny / **Druhý zdarma** – nabídka umožňující zákazníkovi koupit jednoho výrobku za běžnou cenu, přičemž získá ještě jeden týž výrobek zdarma / **Kanibalizace** – situace na trhu, kdy jeden výrobek společnosti nepříznivě ovlivňuje odbyt jiného výrobku téže společnosti / **Kondicionování** – otrhání suchých nebo shnilých listů za účelem dodání čerstvého a jednotného vzhledu zboží / **Konec prodejního regálu** – vystavení velkého množství zboží na konci uličky; hlavní místo nákupu výrobků s vysokou marží, kde je soustředěno zboží pro impulsivní nákupy / **Královský regál** – velký regál na konci uličky s potravinami nebo mraženými výrobky / **Kritické období** – období mezi doplňováním skladu, kdy je objem prodeje na nejvyšší úrovni / **Lícem nahoru** – umístění výrobků na kraj police tak, že vypadá zaplněně / **Lícování** – vystavení krabicových balení tak, že se navzájem částečně překrývají, čímž tvoří atraktivní uspořádání / **Mapa zákaznických aktivit** – grafické znázornění cesty zákazníka, z něhož je zřejmé, kde se zastavil a vybral si zboží /

Eva

Nákup s jednou zastávkou – obchod nabízející velké množství výrobků a služeb na jednom místě / **Nákup s překvapením** – většinou 15 až 25 oblíbených výrobků prodávaných za nezvykle nízkou cenu; lze je nalézt rozmístěny po celé prodejně / **Neplánovaná koupě** – původně nechtěná koupě stimulovaná optickým vjemem nebo jiným stimulem / **Ok Cash Desk Zone** – zóna u pokladen; umísťuje se zde zboží kupované impulsivně / **Omrzlina** – popálenina mrazem na syrové rybě, která byla mrazena příliš dlouho / **Přeprdejnováno** – příliš velká koncentrace obchodů na trhu, který je tím nasycen, čímž se snížil zisk jednotlivých prodejců / **Sleva pro oblíbence** – forma krádeže, kdy pokladní poskytne slevu na zboží svým kolegům, přátelům nebo zákazníkům / **Spolehlivé produkty** – hodně prodejně, velice ziskové výrobky / **Tajný kód** – pro zákazníka utajeně zapsaná expirační doba výrobku / **Ukázky v obchodě** – zaměstnanec nebo brigádník nabízející zákazníkům ochutnávku potravin nebo vyzkoušení výrobků, aby byly podníceny neplánované koupě / **Záměrné mezery** – prodejní metoda, při které jsou police úmyslně nedoplněny, což vzbuzuje dojem velké poptávky

Zdroj: KamWorld.com – informace ze světa maloobchodu

Jan

Obliba nákupních center stále roste

Výzkum SHOPPING MALL 2004, realizovaný společností INCOMA Research a GfK Praha v deseti velkých českých a moravských městech, odhalil rostoucí oblibu nákupních center. Téměř polovina oslovených chodí do nákupního centra alespoň jednou týdně, další čtvrtina každý druhý týden.

Čtvrtina návštěvníků tráví ve svém oblíbeném nákupním centru v průměru více než 2 hodiny, polovina se zde zdrží po dobu 1–2 hodin. Jen asi pětina oslovených je s návštěvou nákupního centra obvykle hotova rychleji než za hodinu. Nejdéle se samozřejmě zákazníci zdržují v těch centrech, která mají velkou obchodní pasáž, více stravovacích jednotek a případně i multikino.

Zatímco frekvence návštěvnosti se příliš nemění, za poslední dva roky významně vzrostla výše průměrné celkové útraty v centru, která v současnosti činí již 1640 Kč.

Jednoznačně dominujícím prvkem většiny center je hypermarket (či supermarket), který téměř při každé návštěvě centra navštíví 70 % osob a kde také zpravidla zůstane většina částky utracené v centru. Naopak u pětiny návštěvníků jsou rozhodující nákupy ve specializovaných prodejnách (kde nejvíce utrácejí mladí lidé, domácnosti s nadprůměrnými příjmy a také větší domácnosti). Roste rovněž podíl lidí stravujících se v centru.

Incoma, 2004

Petra

ČR má nejvíce hypermarketů ve střední Evropě

Pokud porovnáme bývalé komunistické země ve střední Evropě, je nejvíce hypermarketů vzhledem k počtu obyvatel právě v České republice. Česko jich má na jeden milion obyvatel 19, Slovensko 16, Maďarsko devět a například Polsko jen šest. V tradičních prodejnách už nyní nakupuje méně než pětina Čechů. Podle předsedy Sdružení podnikatelů a živnostníků ČR Bedřicha Dandy jsou malí prodejci vytlačováni z trhu, protože nemohou konkurovat nízkým cenám řetězců. „Odhadujeme, že jen loni skončilo proto svou podnikatelskou činnost třicet procent živnostníků, kteří v obchodech zaměstnávali jednoho až tři lidi,“ říká Danda.

Důvody, proč nakupovat v hypermarketech, jsou podle průzkumu hlavně snadná dostupnost, dále pak široká nabídka zboží a blízkost k místu bydliště. Tyto věci jsou podle průzkumu pro Čechy důležitější než nízká cena nebo dobrá obsluha.

Ne všechno zboží ale Češi nejraději nakupují v hypermarketech. Čerstvé ovoce a zeleninu skoro polovina Čechů nakupuje v supermarketech, stejně jako pivo, pro něž si tam dojde 22 procent dotázaných. Pivo je zároveň zbožím, u kterého lidé většinou lpí na oblíbené značce. Více než čtvrtina respondentů uvedla, že pokud v regálu svou značku nenajdou, koupí si ji v jiném obchodě.

Průzkum „ACNielsen“, Novinky, ČTK, 24. 5. 2006

Při tvorbě tohoto programu jsem mj. čerpal z těchto novinových a internetových článků: „Anthony Hopkins zo mňa nebude“ (Jozef Dado Nagy, www.inzine.sk, 2002, překlad Ilona Smejkalová), „Viliam Klimáček: Ja sa bavím stále“ (Galina Lišháková, Národná obroda, 2004, překlad Ilona Smejkalová), „Viliam Klimáček: Jsem prý nejveselejší katastrofista“ (Michal Procházka, Právo, 2004), „Vím, že v životě vítězí ti druzí, tak píšu“ (Kateřina Rudčenková, www.dilia.cz, 2005), „Křeslo pro hosta“ (Zpravodaj DPB, 2007, překlad Ilona Smejkalová). I. S. inspicie **jarmila paulerová** / nápověda **jiřina čížková** / rekvizity **tereza dubová** / garderoba **markéta martinková** / vlásenky **dana zajíčková** / světla **jiří kos** / zvuk **michael cisovský** / projekce **ondřej coufal** / šéf výroby **bedřich losovský** / jevištní mistr **pavel johančík** / propagační výtvarník **lukáš král** / technika **Michal weber, filip kapusta, martin kmec, Jiří zahuta** program vydala divadelní společnost petra bezruče, s.r.o., ke třetí premiéře sezóny 2006–2007 / autorská práva k představení zastupuje agentura dilia, divadelní a literární agentura, krátkého 1, 190 00 praha 9 / textová část programu **ilona smejalová** / jazyková korektura **jaroslav smejal** / grafický návrh plakátu a programu **kateřina wewiorová** / fotografie **petr hrubeš, radovan šťastný** / vytiskl proprint, s.r.o., český těšín divadlo petra bezruče provozuje divadelní společnost petra bezruče / ředitel **jiří krejčí** / umělecký šéf **jan mikulášek** / manažer **tomáš suchánek** / dramaturg **ilona smejalová** / divadlo je provozováno za finanční podpory statutárního města ostrava

